

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas " 1.—

Üksiknumber
15 senti.

Ilmub 1—2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelastes riigi- ja omavalitsusteenijate keskliitu kuuluvate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetuse ja talituse:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutus hinnad:

Terve lehekülge Kr. 30.—
Pool lehekülge " 15.—
Veerand " 7,50
Kaheksandik " 4.—

Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 12

20. detsembril 1928 a.

V aastakäik

SISU: Aasta vahetusel. — Jaamaametnikkude kuiseühingu „tuusade“ tegevuse valgustamiseks. — Karskusliikumisest raudteelaskonnas. — Arsti valik olgu vaba. — Uuendusi postiteenijate atesteerimisel (lõpp). — Kinkimine. — Raudteelased omaabi kindlustamas. — Mõnda tööde täitmise normide all. — „Lähem riiki tegema“. — Sakste seiklusi. — Meetrimõõtude sisseeadmisest metsamaterjalide arvestamisel. — Raudteelaste kroonika. — Posti t. t. teenijate kutseühingu keskjuhatuses tegevusest.

1928. aasta tegevust
lõpetades, avaldame **südamlikku tänu**
ajakirja kaastöelistele ja toetajaile. Soovime kõigile
rõõmsaid jõulupühi ja õnnelikast ning head uut aastat!

Suurima lugupidamisega
„SIDE“ toimetuse ja talituse.

Raudteelaste kutseühinguline ajakiri

„SIDE“

kus erilist valgustust leiavad raudteelaste ja postiteenijate huviküsimused, on praegu ühtlasi ka ainuke üldriigiteenijate kutselisi probleeme käsitav ajakiri.

„SIDE“ ilmub 1929. a. endiselt 1—2 kord kuus raudteelaste keskühingu väljaandel.

„SIDE“t“ loeb iga riigiteenija, kes tahab olla kursis organiseeritud riigiteenijaskonna tänapäeva muredega, majandusliste ja kultuuriliste saavutustega ja tuleviku kavatsustega.

„SIDE“ tellimise hind 1929. a. peale on endine: **poolaastas 1 kroon, aastas 2 krooni, üksik number 15 senti.**

„SIDE“ tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, postiagentuurid, riigiteenijaskonna kutseorganisatsioonide juhatused, raudteelaste tarvitajateühisuse kauplused, raudteejaamad.

„SIDE“ tellimise uuendamisega 1929. aasta peale palub talitus praeguseid lugejaid rutata, et ajakirja saamises vahet ei tuleks.

„Side“ toimetus ja talitus asub Tallinnas, Tehnika tän. 16-e, telefon Balti 221.

Aasta vahetusel.

Riigiteenijate kutseorganisatsioonide 1928. a. töö tulemusist.

Jälle on üks aasta vajunud igavikku. Hall, värvitu aasta oli see riigiteenijaskonnale. Ei ole ta lahendanud neid ootusi ja lootusi, mis hellitasime tema sündimisel. Elukallidus on järjekindlalt tõusnud möödunud aastal ja tõuseb raske ikaldusaasta tõttu veelgi. 1927. aasta palkade „reguleerimine“ ei parandanud ju sugugi riigiteenijate — eriti väiksemapalgaliste — majanduslikku seisut. Lubati tol ajal küll hiljemalt 1. aprilliks 1928. a. kindlasti maksma panna teenistusvanusetasu ja kõrgendatud lasteabiraha.

Kuid valitsuse lubadused jäid ainult lubadusteks: teenistusvanusetasu, mis osaltki aitaks väiksemapalgaliste rasket olukorda kergendada, hõljub alles tuleviku kavatsustes, ei leitud aasta jooksul võimalusi ka lasteabiraha normi suurendamiseks ja ühtlustamiseks. Veel rohkem. Uue arstiabi korraldusega tahetakse asuda koguni riigiteenijate palkade vähendamisele, kavatsedes panna osa arstimise kulusid (20%) teenija enda peale. Ei ole suudetud läbi suruda ka organiseeritud teenijaskonna poolt ülesseatud soove pensioniga kindlustamise alal. Pole aasta jooksul karva väärtki edu saavutatud nõudmises, et hakataks maksma korteriraha kõigile riigiteenijatele. Mingisuguseid tulemusi pole näha tööpäeva lühendamise asjus 6 tunnini vaimlisel alal töötajatele. Lähemal ajal on ainult oodata 1928. a. jooksul valminud distsiplinaarseadustiku maksmapanekut, mis ajast ja arust maha jäänud ja teenijad täiesti ülemuse meelevalja alla annab. Tuhanded riigiteenijad, kes uue tasude ja koosseisude-seadusega 1927. a. algul kaotasid riigiametniku õigused, mida nad vabariigi algusest omasid, on endiselt täitsa selgusetu ja kaitseta seisukorras, ärarippudes täiel määral oma ülemuse omavolist ehk heatahtlikkusest.

Peame konstaterima, et nii tulemusvaest aastat pole kutseorganisatsioonid ammu üle elanud. Milles seisavad siis põhjused? Millest on tingitud asjaolu, et meie möödunud aastal oma õigusliku ja majandusliku olukorra parandamiseks peamidagi pole suutnud ära teha? Põhjuseid

on mitu. Eestkätt tuleb konstaterida, et võrreldes eelmise aastaga, on nõrgenenud kutseorganisatsioonide arvuline koosseis — vähenenud üksikliikmete arv organisatsioonides; eriti tugevasti on kokku kuivanud aga just meie juhtiva organi — keskliidu — üksikliikmete arv: keskliit, mis 1926. a. palgavõitluse päevil oma ümber koondas umbes 12.000 organiseeritud riigiteenijat, seab nüüd vaevalt 6000 riigiteenijat. Teatavasti on põhjustel, millest siin koht pole rääkida, välja astunud keskliidust üksikud suuremad ülemaalsed organisatsioonid (õpetajate liit 3000 liikmega, lagunenud ülemaaline r. ja o. teenijate ühing) ja vähenenud üldse liikmete arv ka kõigis keskliitu kuuluvates organisatsioonides. Riigiteenijaskond ei tunne enam nagu endist huvi oma organisatsioonide vastu, on pärast uute palkade maksmapanekut, nii head-pahad kui need palgad ka ei ole, oma aktiivsuses tublisti kaotanud. Näib nagu ei huvitaks teenijaid praegu, peale palkade reguleerimist, enam mingisugused kutseküsimused. Valitsus ei ole muidugi pime ja on sellest vastavad järeldused teinud — ei täida antud lubadusi ehk ignoreerib täielikult riigiteenijaskonna esindust, sest et selle seljataga seisev riigiteenijaskond enesest praegusel kujul mingit reaalselt jõudu ei kujunda.

Mis peaks siis tegema, et muutuks võitlusvõimelisteks riigiteenijate organisatsioonid? Selleks tuleks — see on aabitsa tõde, mida meie ei väsi kordamast — kõige esmalt riigiteenijail massiliselt organisatsioonidesse koonduda ja kõigil üksikliikmeil ka rahalisi ohvreid kanda — liikmemaks tarvilise määrani tõsta, määrani, mis võimaldaks võitlusfondide loomist, sest ilma rahata, oleme avalikud, pole praegusel ajal mingisugune tagajärjerikas majanduslik võitlus mõeldav. Loomulikult on vaja, et kõik riigiteenijate organisatsioonid endid koondaks ka ühise keskorgani ümber, kes organisatsioonide üldnõudmisi koordineeriks ja õigustatud nõudmiste läbiviimist tarbekorral ka kaitsta suudaks. Ühte peame aga kindlasti silmas pidama, kui tahame edaspidises võitluses edu saavutada: riigiteenijate parlamenti, keskliitu, peavad organisatsioonid saatma oma parimaid esindajaid. Sinna tohivad sattuda

ainult proovitud, energilised ja kõrge intelligentsiga kutsetegelased, kes suudaksid alati õieti hinnata momenti ja orienteeruda igas olukorras. Igasugused „ärimehed“ ja mittemidagi ütleval värvitu element peab keskliidust kaduma. Ei saa ju keegi kuigi tõsiselt võtta riigiteenijate huvide kaitsjatena kõiki neid Kari-Nurkasid, Simsonisi, Vendasid ja Ohakaid, kes meie praeguse keskliidu juhatuses enamus moodustavad. Tekib küsimus, mis siis teha; et meie juhtiva keskorgani autoriteet täielikult ei kaoks. — Retsept on vana, kuid alati uus. Tuleb asuda kõige energilisemalt ja ennastalgavalt organiseerimise ja selgituse tööle kohtadel, kõrvale heites väiklased ja tühised intriigid. Kõik riigiteenijad organisatsioonidesse ja organisatsioonid keskliidu ümber. Etteotsa parimad kutsetegelased. —

Tähtsad teenijaskonna majanduslikku ja õiguslikku olukorda reguleerivad seadused on praegu lahendamisel valitsuses ja parlamendis. Need seadused, kui nad jõusse astuvad, seovad meid pikemaks ajaks.

Seepärast: mahä loidus, riigiteenijad! Seadke oma organisatsioonides kord majja. Asuge tõsiselt, käsikäes kõigi palgatöölisega, oma kutsehuvide kaitsmisele. Vastasel korral lõpeb järgmine aasta riigiteenijaskonnale veel kurvemalt.

*

Ajakirja asjus.

Järgmist „Side“ numbrit, mis ilmub 1929. a. jaanuaris, ehib juba pealkiri: VI a a s t a k ä i k.

5 aastat on siis tööd tehtud. 5 aastat on ajakiri oma jõu ja võimete kohaselt riigiteenijate — eriti raudteelaste ja postiteenijate — majanduslike ja õiguslike huviküsimuste kaitsel püsinud. On arvustavalt käsitlenud riigiteenijaisse puutuvaid seaduseelnõusid, selgitanud organiseerimise tähtsust, kutseühingulise propaganda vajadust. On avalikult kinni naelutanud, oma parima arusaamise ja tõekspidamise järgi, väärnähtusi ja vääraltitusi, mis aset leidnud riigiasutustes ja — teenijaskonnas. On mitmel korral sõna võtnud üksikute teenijate õiguste kaitseks ja reaktsiooniliste — teenijaile vaenulikkude — elementide paljastamiseks, pidades seda oma otsekoheseks ülesandeks ja kohuseks. Riigiteenijate laiemate hulkade

— üldsuse — huvides saame raugemata tegutsema, niipalju kui jõudu jätkub, ka uuel 1929. aastal.

Kogu möödunud 5 aasta jooksul on ajakirja väljaandjaks olnud raudteelaste keskühing. 1926. a. sügiseni esines „Side“ raudteelaste ja postiteenijate häälekandjana, 1926. a. sügisest kuni käesoleva aasta kevadeni oli peale selle veel riigija omav. teenijate keskliidu ametlikuks häälekandjaks. Käesoleva aasta aprillist peale esineb „Side“, raudteelaste kongressi otsusel, jälle raudteelaste ajakirjana, kusjuures arvestades sellega, et meil praegu üldse teist riigiteenijate üldkutselisi küsimusi käsitavat ajakirja ei ole — „Side“ leheküljed alati vabad on olnud kõigile riigiteenijaile ja riigiteenijate organisatsioonidele.

Endiselt oleme arvamisega, et teenijaskonna huvides peaks meie ajakiri ilmuma tihemalt, vähemalt 2 korda kuus. Paratamatult suurenevad aga selle tõttu tunduvalt ajakirja väljaandmise kulud, mis omakord praeguse võrdlemisi väikese tellijate arvu juures märgatava ajakirjahinna kallinemise esile manab. Tellimishinna tõstmist aga, arvestades teenijaskonna majandusliku seisukorraga, ei saa toimetuse praegusel ajal kuidagi pooldada. „Side“ ilmumise sageduse probleemi lahendamine oleneb järelikult esialgu ainuüksi tellijate arvu tõstmisest, tiraaži suurenemisest. Raudteelased ja postlased on ajakirja levitamise alal juba teatud tulemusi saavutanud, kuid kindlasti tuleks siin organisatsioonidel veel palju energilisemalt tegutseda. — „Side“ toimetuse koosseisus pole kevades alates muudatusi (peatoimetaja A. Lepp, toimetuse liikmed A. Melenčuk (ka majandusjuht) ja J. Kallmann). Ajakirja sisus oleme, arvestades lugejate sooviga, rohkem tähelepanu pööranud just kirjutistele teenijate õiguslikust olukorrast ja kutsetehnilistelt aladelt, vähendades vastavalt tõlkekirjandust. Märgime siinkohal rahuldustundega, et kõikide viimasel ajal „Side“'s puudutatud teenijaskonna õiguste rikkumiste ja muude arusaamatuste peale asjaosaline kõrgem ülemus tähelepanelikult on reageerinud. Seepärast raudteelased, postlased, riigiteenijad: teatage igast vääraltitusest, teenijaskonna õiguste piiramisest — ülekohus kardab avalikkust. Kõik autorid, kes oma nime saladusest huvitatud, võivad artiklid otsekohe peatoime-

tajale edasi anda ehk saata, kusjuures kirjasaatja nime saladus täielikult garanteeritakse.

Et ajakirja sisu väärtust tõsta, selleks peavad kõik riigiteenijad — eriti raudteelased ja postlased — meile kaasa aitama, „Sidele“ kaastööd tehes, teda tellimistega toetades.

Käed külge oma asjale.

Üks on meile, ja tohiks olla ka igale riigiteenijale, päevaselge: ilma oma ajakirjata pole mõeldav praegusel ajal mingisugune tagajärjeras organisiseerimise ja selgitustöö, mingisugune riigiteenijate kutsehuvide kaitsmine. —

Jaamaametnikkude kutseühingu „tuusade“ tegevuse valgustamiseks.

Toimetuselt: Sides nr. 3 on juba küsimus üldiselt puudutatud ja sellega mõtlesime piirduda. Kuid kahjuks on, nagu selgunud, asjaomasel ühingu asjaolusid võõrilt ette kantud ja valgustatud ja selle tõttu oleme sunnitud veel kord mõningaid asju kordama. Kirjutisele ruumi andes peame tähendama, et ei saa kuidagi raudteelaste kutseliste huvide kaitsmise seisukohalt õigeks tunnistada paralleelse ühingu loomist, vaid olemasolevas peaks tervendus läbi viidama nii, et ta teiste raudteelaste organisatsioonidega jällegi ühes võiks töötada.

Raudteelaste ülemaalisel kongressil 1927. a. astuti jaamaametnikkude kutseühingu juhatus tuusadele tugevasti varba peale. Nende härrade, eriti härra Mülleri, omakasupüüdlid ja üldsusele kahjulik tegutsemine leidis kõige teravamalt üksmeelset hukkamõistmist kongressil. Tuusad ei suutnud nende vastu tõstetud süüdistusi mitte millegiga ümber lükata, seda enam, et nende tegevust samuti teravalt arvustas jaamaametnikkude kutseühingu liige härra Iohanson.

On täiesti loomulik, et jaamaametnikkude kutseühingu juhatus oleks pidanud tegema järeldusi mõne „tegelase“ kohta ning oma tegevust juhtima üldiste huvide kaitsmisele. Sellega olekski küsimus likvideeritud olnud. Mitte midagi sellesarnast aga ei juhtunud. Liiga armsaks oli tuusadele saanud nõnda nimetatud „kõrge poliitika“ harrastamine. Nad panid selleks kõik rattad käima, et jaamaametnikkude kutseühing keskühingust välja astuks ja segamatult nende küüsis olles täielikuks „kõrge poliitika“ (mõista: „väiksemate vendade naha turule viimine oma isiklikes huvides“, nii kui näituseks abide palkade mahakiskumine ja selle abil eneste palkde kõrgemale kruvimine) riistapuuks muutuks. Nendel ei olnud

raske oma tahtmist läbi suruda, sest et seal valitsevas õhkkonnas väiksemad vennad ei riskeeri oma arvamistega tihti peale üldse välja tulla. Nii siis astuti keskühingust välja ja jätkati „kõrget poliitikat“. Väljaastumist oli aga tarvis ikkagi millegiga põhjendada ühingu liikmete ees. Oma sammu põhjustamiseks võeti siis tarvitusele kõige alatam provokatsioon ja vale. Ühingu liikmetele seletati, et keskühing ajavat „poliitikat“ ja selle tagajärjel ollakse sunnitud sealt lahkuma. Teedeministrile, peadirektorile ja kuhu eales võimalik saadeti kiri, millega teatati, et „raudteelaste keskühingusse kantud poliitika tõttu ja 1927. aasta keskühingu kongressil teatud isikute õiglusevastase teguviisi tagajärjel“ olevat jaamaametnikkude kutseühing sunnitud olnud keskühingust lahkuma. Mil kombel ja kuna keskühing poliitikat on teinud ja milles pidi seisma „teatud isikute õiglusevastane teguviis“, selle kohta ei lausuta kirjas sõnagi. Jaamaametnikkude kutseühingu juhatus on siin põhjendamata valega hakkama saanud. Seda vähe: ta on tarvitanud seda alatut võtet, millega žandarmite režiimi ajal omi vastaseid vägaseks tehti, nimelt kahtlustamist poliitika tegemises. Ja et oma „riigiustavust“ ja ... „truualamikkust“ rohkem alla kriipsutada ja ülemusi veenda keskühingu tegevuse hädaohtlikkuses, raporteeritakse ülalmainitud kirjas: „keskühingul ei ole õigust jaamaametnikkude kutseühingut oma (keskühingu) sammude eest kaasvastutajaks lugeda“.

Mis puutub vastutusesse oma tegude eest, siis ei ole keskühing kunagi vajanud kaasvastutajaid. Kõige vähem aga just nende härrade näol, kelledest praegu jutt. Mis aga puutub poliitika tegemisesse, siis olgu selle kohta tähendatud järgmist.

Keskühingu juhatuse liigetest (11) ainult üks kuulub poliitilisse parteisse. Jaamaametnikkude kutseühingu juhatuse liikmed kuuluvad aga pea ilma erandita kõik poliitilistesse parteidesse — enamik rahvaerakonda, vähemus — tööerakonda. Teatakse isegi kõnelda, et kui hra Kerem teedeministriks määrati, siis nii mitmedki jaamaametnikkude kutseühingu tuusad ruttasid rahvaerakonda üle minema. Ja kui ühel nendest kolmas abi taheti ära võtta, siis ronis ta otseteed Toompeale oma erakonna meestelt abi otsima.

Agaga härra G., kes vabatahtliku nauskurina Eesti raudteelaste külaskäigu puhul Soome käis Soome esitust meie raudteelaste poliitilise ustavuse kohta informeerimas, mõnda kaasasõitjat mustates; kes Läti raudteelaste külaskäigu puhul kõige häbematumana väljaastumisega Balti jaama platvormil hakkama sai; kes Eesti „kodanliste raudteelaste“ nimel väljamaa raudteelastele telegramme saadab, — kuhu kuulub see härra? Kas jätkub jaamaametnikkude kutseühingu juhatusel julgust tulla tõendama, et härra G. teguviis on ilma „poliitilise“ maiguta. Ja selle härra tegutsemist, nii alatu ja inetu kui see on, pole sääl kunagi hukka mõistetud.

Ja kui üks härra, elades niinimetatud „punastes kasarmudes ja püüdes Tehnika tänavale ehitatud uues majas korterit saada, käis riigikogus oma erakonna kaaslaste mõju selleks kasutamas, et „punased kasarmud“ võimalikult rutem sõjaministeeriumile üle antaks, sest sel teel lootis ta endale rutem mugavamat korterit Tehnika tänavale saada, õigugi et kasarmude üleandmise puhul 125. perekonda ähvardas uulitsale tõstmine. (Ongi rida isikuid kannatanud. Toim.) Kuhu kuulub see härra?

Ülaltoodust on selge, kus „poliitikat“ tehakse, inetut, provokatsioonilist poliitikat, mille eesmärgiks on üldsuse nimel ainult oma isiklike huvide tagaajamine. Võiks veel nii mõndagi näidet sellasest tegutsemisest, või nende keeles „kõrgest poliitikast“ ette tuua. Agaga aitab seekord selgestki.

Vale ja provokatsioon ei aita kunagi

kaudu: jaamaametnikkude kutseühingu tuusad on oma tegevusega pankrotis. Administratsioon on arusaamisele tulnud, kellega tal tegemist ja on meesetele mõista andnud, et on ülim aeg oma „kõrgest poliitikast“ loobuda. Et on ülim aeg omi asju avalikult ajada läbi keskühingu. Siit siis tuusade kange tung riigiteenijate keskliitu astumiseks; samasse keskliitu, millesse astumise vastu nad paari aasta eest olid käte ja jalgadega; millesse astumise vastu nad raudteelastele omal ajal kadu kuulutasid. Nüüd arvavad nad paraja olevat keskliidust omale sõnakuuleliku „kõrge poliitika“ riistapuu teha. Keskühingus murdsid nad hambad, tahetakse õnne katsuda keskliidust.

Siit avanevat jällegi võimalus komisjonidesse ja ülemuse juurde pääseda ja keskliidu nimel omi asju ajada. Ka lootvat nad sellel teel oma ühingu liikmete arvu suurendada, mis praegu kokku kuivanud tosina peale.

Jaamaametnikud olgu teadlikud oma olukorras. Raudteelased võivad enesest ainult siis jõudu kujundada kui kõik koonduvad keskühingusse. Teie — jaamaametnikkude ühingu tuusade — äkiline soov vahetult astuda keskliitu, mida teie alles paari aasta eest needsite, on tingitud ainult soovist ülemusele heaks meelega raudteelaste peret veel tunduvamalt lõhkuda, et omi isiklike asju ülemuse kabinetis ja komisjonides teie nimel ajada. Keskühing on alati olnud teie huvide kaitseks, kuna aga jaamaametnikkude kutseühingu esitaja on kas ükskõikselt teie huvidesse suhtunud või isegi teie olukorra parandamise püüete vastu töötanud. Tuletage meelde teie esitaja tegevust viimase palgavõitluse ajal. Jaamaülemate abid, teie, kelle õlgadel peamiselt laskub kogu jaamateenistuse raskus, tuletage meelde, mis rääkis teie kohta jaamaametnikkude kutseühingu esitaja ja kuidas ta suhtus teie palkade parandamisesse. Andke sarnastele „esitajatele“ hundi pass ja looge omale olukord, kus teie huvid rohkem kaitstud. Keskühing seisab vanumatult üldiste huvide eest valvel ja sirutab teile alati ametvennalikult kätte.

Karskusliikumisest raudteelaskonnas.

1926. a. ülemaalisel raudteelaste kongressil tegi karskusapostel Ernits kõvat kihutustööd karskuse kasuks, kuid see kaugele ei viinud. Suuri vaevu kutsuti hiljem siiski ellu ka karskusühing. Peab tunnistama, et administratsioon meil tarvilist huvi karskusliikumise vastu ei tunne. Ei saa ju keegi selleks pidada hoiatusi, noomitusi ja isegi karistusi isikuile, kes viinastand olekus pihku sattunud.

Karskus raudteelaskonnas on paratamult tarvilik, kuid selle levitamiseks ei aita lendlehekesed ega isegi ülemuse kurjustamised ja karistused.

On tarvis leida need algingimused, mis viivad inimest alkoholist omale sõpra otsima. Need leides tarvis kõik abinõud kasutada pahe eeltingimuste kõrvaldamiseks. Sel alal peaks karskusühing ühes administratsiooniga midagi ette võtma.

Nii palju kui olen võinud juhuslikult tähele panna otsivad lohutust viinast teenijad, kel ei ole võimalik vaheldust leida oma üksluises igapäevsuses, kellelt teenistus alaliselt pinevat tähelepanu nõuab ja keda selle juures kõrvalised isikud ühte või teist viisi segavad, närveerivad.

Tundsin vene ajal vedurijuhti, kes väga tagasihoidlik oli alkoholi tarvitamises, kuid kindlalt viinapudeli söögikorvi pani nii kuis ta ise seletas, mitte söögiisu tõstmiseks, vaid revidentide näaksumistest ja liini teenijatega kiskumisest rikutud närvide rahustamiseks. Kas ei leidu seda meilgi. Kas ei lähe mõni vedurijuht koju jõudes teeäärsele kõrtsi ainult selleks, et kaasasõitnud revidendi „õpetuste“ tagajärjel närve rahustada.

Kas ei jookse mõni jaamaametnik vahesilmapilgul koju, et väikse anspitsiga

kätte saada tasakaalu, millest mõni „kõrgellendav“ reisija teda välja viinud.

Aga meie üldiselt halvad töötingimused, puhkeruumid, alaline virelemine päevast-päeva kartuli ja silgu varal elu alal hoides, kas need ei valmista pinda, et otsida silmapilgukski unustust viinas.

Meie karskus-apostlid imestavad omas lendlehekeses, et „ikkagi väga paljud raudteelased teenistus-määruste vastu eksivad“ ja leiavad, et „hirm karistatud saada ei hoia inimest veel alkoholi eest, vaid inimeses peab äratama soovi ja taht alkoholist vabanemiseks“. Sel teel loodetakse kätte saada „tõsisemad tagajärjed“.

Ei, mu härrad, raudteelaste instinktid on küllalt terved, et „tahta alkoholist vabaneda“, kuid mitte lendlehega ei saavutata tagajärgi. Tuleb parandada raudteelase töötingimusi, elamisvõimalusi, võimaldada temale otstarbekohasemalt kasutada oma puhkeaega. Ja selleks peab karskusühing käsikäes kutseühingutega ja kultuurühingutega tööle asuma, kaasa-tõmmates ka administratsiooni, eriti ter- vishoiu osakonda. Siis kui teil, härrad karskuseesvõitlejad, selleks tõsiseks tööks „rohkem tahtejõudu, rohkem julgust“ leidub, pahe ongi võidetud!

Selles mõttes tervitab teid

karskuse toetaja.

Kuigi osalt ka teenistustingimused ja viletsad palgaolud raudteelast jooma sunivad, tuleb raudteelastel siiski, kõige tahtejõuga, püüda vabanemisele „roheline mao“ uimastavaist kaisutusist.

Astuge, kes võitluses kaasa tõmmata tahab, raudteelaste karskusühingu liikmeks. Liikmemaks on 25 senti.

Toimetus.

Arsti valik olgu vaba.

Liikumise teenistuse personalile tasuta arstiabi andmiseks ja teenijate perioodilise arstlise järelvaatuse toimepanemiseks peetakse Saksa raudteedel lepingu alusel palgalisi raudteearste. Arstiabi andmise süsteemi ümberkorraldamise puhul 1926. a. pooldasid peamiselt ametnikud raudteearstide instituuti, silmas pidades arstiabi andmist tasuta.

Nüüd on aga kaebused selle süsteemi puudulikkuse üle niivõrd sagedaks muutunud, et teenijate organisatsioonid on sunnitud arstiabi andmise küsimuse uuesti päevakorda võtma. Sellel puhul tuuakse ette umbes järgmist.

Arsti ja arstimise viisi valik olgu igale inimesele vaba. See on niivõrd endastmõistetav nõud-

mine, et imestama peab, mikspärast raudteelastele seda vabadust tahetakse asetada pealesurutud eluvõõra ja otstarbetu korraldusega. Ainult selle arsti vastu võib olla haigel täielik usaldus, keda ta ise vabalt omale abiandjaks valinud. Ei lase ju keegi omale näiteks ülikonda teha ükskõik missuguse rätsepa juures. Kõige vähematki asja ei osteta ükskõik kust. Inimese tervis on aga tema ülim vara. Kui see vara on hädaohus, mikspärast ei peaks siis inimesel olema vabadust otsida sarnast abi, mille mõjusse tal usku on, mida ta kõige paremaks peab.

Peale usu arsti võimetesse peab haigel veel veendumus olema, et kõik see, mida ta arstile usaldab, saladusse jääb. See on ülitähtis moment nii mitmeigi haiguse puhul.

Kas on see aga mõeldav raudteearstide instituudi juures? Vastus on täiesti eitav järgmistel kaalutlemistel.

Raudteearst on raudteevalitsuse teenistuses seisev ametnik, kellel raudteevalitsuse ees oma kohustused. Järelikult peab ta eestkätt oma peremehe — raudteevalitsuse — huvide kohaselt tegutsema. Kas võib siis temalt nõuda, et ta kõike seda teenija ametkoha eest saladuses peab, mis teenija haiguse puhul temale usaldab. Selle umbusalduse tagajärjel ei pööratagi mõne haiguse puhul raudteearsti poole, ja et ainelise kitsikuse tõttu võimalus puudub eraarsti kasutada, siis põetakse haigust ilma abi otsimata.

Hea praktikaga raudteearstid on väga harva ettetulev nähtus. Ja kui niisugused leiduvadki, siis pühendavad need rohkem oma aega ja teadmisi erapatsientidele kui raudteelastele. Viimased kuuluvad nende juures nõnda öelda teise järgu

patsientide liiki. Selle kõige tagajärjel alalised kaebused mitte asjatundliku, hooletu arstimise ja karmi ümberkäimise kohta.

Administratsiooni arvamine, et ilma alaliste palgaliste arstideta läbi ei saa, on üldiselt alusetu. Ametlikkude toimingute (perioodiline arstline järelevaatus jne.) tarvis võib ju administratsioon lepingu alusel ametlikke usaldusarste pidada. Kuid teenijatele arstiabiandmise korraldamine vaba arstivaliku põhimõttel on täiesti teostatav, nii kui seda praktika (Badenis ja Mecklenburgis) on näidanud.

Kõikidel ülaltoodud põhjustel seavad saksa ametvennad ülesse nõudmise: „Arstivalik olgu vaba. Palgalised pealesurutud raudteearstid ei ole teenijaskonnale vastuvõetavad“. —

Oleks väga tarvilik, et selle küsimuse kohta ka meie raudteelased omi arvamisi avaldaks. Ühingu esitajate üldisel koosolekul möödunud aastal otsustati pooldada raudteearstide instituuti lootes, et seega arstiabi andmine raudteelastele ka edaspidi saab ilma tasuta sündima.

Üks ühing jäi tol korral siiski erinevale seisukohale. Üldiselt aga arvati, et kuigi puudulik arstimine, selle eest aga ilma tasuta. Loodeti, et puudused ehk tulevikus kõrvaldatakse. Kuidas on siis praegu tegelikult lugu? Kas on puudused kõrvaldatud ja kas on raudteelased praegu maksva arstiabi andmise korraldamisega rahul või mitte? Lootused tasuta arstiabi saamise kohta edaspidi näivad kahtlased olema ja selle tõttu peaksid raudteelased oma arvamise praeguse arstiabi andmise korra puuduste kohta raudteel otsekoheselt ja avalikult välja ütleva.

Uuendusi postiteenijate atesteerimisel.

(Lõpp).

Kuid teenijate esindajad? Need on pea erandita ühinenud ülemate arvamisega. On vaevalt usutav ja mõeldav, et ülemate arvamisega ja seisukohad esindajatele alati nii „meelepärased“ oleks olnud, vaid õigem on ehk oletus, et mitmed esindajad pole oma ülesannete kõrgusel seisnud, pole julgenud eneste eriarvamisi

avaldada, vaid on lasknud endid ülematelt mõjutada.

Ka oli juhus, kus ülem seab selle teenija esimesse järjekorda, kelle kohta ta nimekirja kokkuseadmisel peab peavalitsusega kirjavahetust teenija poolt sünnitatud ebasünda teguviisi likvideerimiseks, esitledes ja koheldes nim. kirjava-

hetuses teenijat väga halvalt. Kõik need näited tõendavad kujukalt, et järjekorra kokkuseadmist, millel suur demokraatline väärtus ja kasvatusline tähtsus, ei võeta mõne ülema, samuti ka mõne teenijas-esindaja poolt, küllalt tõsiselt. Olgu tähendatud, et suuremad väärnähitud olid siiski üksikud ning peavalitsuse komisjon võis ja sai suurel määral asutuste järjekorrad aluseks võtta.

Teiseks praeguse korra puuduseks on see, et peavalitsuse korraldus kannab liig fakultatiivset (võimalikku) iseloomu. Nii on ringkirjas öeldud: Teenijale võib atestatsioonilehte näidata, teenijate esindajaid võib lubada järjekorra kokkuseadmisesest osa võtta ja oma arvamist avaldada jne. Korraldus peaks olema obligatoorsem (sundivam). Praegust fakultatiivset korraldust mõistavad mõned ülemad nii, et kui tema (ülem) soovib siis „võib“ ta teenijale atestatsioonilehte näidata. Ei soovi, siis ta ka ei näita, sest sundust näitamiseks ei ole. On teada, et mõned ülemad saatsid atestatsioonilehed peavalitsusse, ilma et teenijatele neid oleks näidatav.

Arusaadav, et atestatsioonilehte mitte nähes, teenija ei tea ennast parandada, sest tal pole teada kuis hindavad teda ülem tööjuhataja ja ka eneste hulgast valitud esindaja.

Samuti on ebamäärane ja selgusetu teenijas-esindajate osavõtmise moodus.

Loomulik on, et esindaja peaks oma kaasteenijaid hästi ja igakülgsest tundma.

Kuid suures asutuses, kus kümneid, isegi sadasi teenijaid, kus töö iseloom erinev (võrgud), kus mitmes osakondades töötavad teenijad üksteist väga pealiskaudselt tunnevad, on võimata, et üks esindaja kõiki põhjalikult tunneks. Seda arvesse võttes oleks vajaline, et esindajad oleks valitud osakondade- ja ka teenijasrühmade järgi. Peavalitsuse ringkirjas seda ei mainita. Samuti peaks olema ülematele kohuseks tehtud, et nad neid esindajatena osa võtma kutsuks, kel- kel selleks vastav tõendus valimisprotokollil näol, sest vastasel korral võib juhtuda nii (ja ongi juhtunud), et A, B, C tulevad kokku, valivad eneste hulgast ühe esindajaks kuma teised nim. rühma või osakonna teenijad valimisest üldse ei tea. Hiljem tehakse küll kisa, kuid siis on juba hilja.

Et esitajate valimiseks enam-vähem ühtlast ja otstarbekohast moodust läbi viia, saatis keskjuhatus hr. peadirektori sõnalise nõusoleku kohaselt osakondadele sellekohase juhatuskirja, mille järgi ka osakonnad enam- vähem talitsid.

Kui möödunud kuul peavalitsuse komisjon oma töö oli lõpule viinud, kutsus hr. peadirektor komisjoniliikmed enda juure ning informeeris oma kavatsustest praegust korda muuta, täiendada, selgitades ühtlasi selle vajadust.

Esmalt puudutas hr. peadirektor praeguse korra tehnilisi puudusi, lubades tulevikus lähemalt ja selgemalt ära määrata esinadjate osavõtmise mooduse.

Teiseks olevat temal kavatsus atestatsioonilehel olevaid küsimusi teisiti sõnastada, sest et praegu mõni küsimus pea ülestõlgne.

Kolmandaks olevat kavatsus hindamise aluseid rohkem ühtlustada. Praeguse korra juures, kus tähtsamal määral arvesse võetud teenistuse vanadus, olevat olukord sarnaseks kujunenud, et mitmed ametnikud olla saanud kõrge- mad järgu, tegelikult üha rohkem nii nõrgad, et ei saavat neid asetada iseseisvatele kohtadele, ning nooremajärgulised, saades vähem palka, täitvat sageli tähtsamaid ja raskemaid teenistuslisi ülesandeid.

Kui peaks maksma hakatama vanuse- tasu, siis kompenseeritakse teenistuse kestvus rahaga ja siis jäävat peamiseks hindamise aluseks vastavate võimete ülesnäitamine, nii nagu see teenistus- seaduses ette nähtud.

Edasi. Töö nõudvat mitmesuguseid võimeid, suurel määral ka võõraste keelte oskust. Praegu ei hinnata keelte oskust, sellepärast ei olda ka huvitatud keelte õppimisest.

Mitmed nooremad ametnikud, kes keeli oskavad, olevat asetatud raskematele teenistuskohadele, kus peaks töötama harilikult vanemajärgulised, keda aga keelte oskamattuse tõttu ei olevat võimalik sellele kohale panna.

Et sarnasest ebaloomulikust olukor- rast üle saada, olevat hr. peadirektoril kavatsus tulevikus I järku teenijat mitte muidu kõrgendada, kui ta võõraid keeli ei oska.

Võõrastest keeltest oleks vajalised: vene-, saksa-, prantsuse- ja inglise kee- led. Esimeste oskajatest ei olevat praegu

puudust. Puudus olevat prantsuse ja inglise keelte oskajatest, seda eriti Tallinna välisvahetusasutustes, mispärast neid keeli juba käesoleval aastal postivalitsuse kulul hakatakse õpetama. Keelteõppust organiseeritakse linnades Rahvaulikooli ja JMCA. seltside kaudu.

Tehakse teatavaks nõuetav keelte oskus ja kes kursused rahuldavalt või hästi sooritanud, nende õpperaha maksab postivalitsus, teised peavad ise osa õpperaha tasuma.

Kuna maal võimalik pole keelte kursusi korraldada, samuti pole maa-asutustes ka keelte oskus nii vajaline, siis olla kavatsus võimaldada maa-asutuste ametnikkudele teiste võimete ülesnäitamisel I-sse järku saada. Nimelt olla kavatsus korraldada täiendav eksam personaalmajanduse, administratiiv- ja kantseilise tööoskuse alal. Ametnikkel, kes nim. eksami sooritanud, olevat eesõigus saada I järku ja samuti ka asutuse ülemaks. Selle juures ei nõutavat eksamil midagi rohkem kui vaid seda, mis praeguse korra juures maksev. Linnades, kus ametnikud operatsiooniruumides töötavad, on nende alade tundmine muidugi puudulik ja õppimine raskem, kuid võimalata see ka ei ole. Maal aga, kus ametnikul kõigil aladel tuleb töötada, on nim. eksami sooritamine muidugi kergem.

Samuti nõuetavat ka tehnilistelt agentidelt täiendav eksam tehnilise töö juhtkirjade ja korralduse tundmises, kus juures jällegi neil, kes eksami sooritanud, eesõigus kõrgenduse saamisel. Eksamid oleks ka ametoskuse tõstmiseks head. Olevat loota, et mõnesuguste vajalike ametoskuse kursuste korraldamiseks summasid edaspidi saadakse.

Lõpuks tähendas hr. peadirektor, et tema olevat teadlik selles, et uus kortl ideaalselt ja absoluutselt täielik ei olla ning tema parim soov olla see, et teenijad teda juba enne maksmapanekut arvustaks, et saaks reageerida puudustele, lubades keskjuhatust edaspidi uue korra kavadega lähemalt tutvustada. Uuenduste peaesmärk seisvat selles, et üldist ametoskust tõsta, et võimaldada kõrgendusi neile, kes kõige võimsamad ning maksuma panna sarnane kord, et võimalik oleks teenijate oskusi hinnata (keeled, administratiivala tundmine jne.).

Keskjuhatuse esindajate ja ka teiste poolt juhiti tähelepanu sellele, et suur

võõraste keelte nõue võib kujuneda liigkoormavaks ja palk on liig väike nii suurte nõudmiste tasuks. Teiseks juhiti tähelepanu sellele, et keelte oskus ei saaks olla ainsaks kõrgenduse saamise põhjuseks, sest osavat töömeest ei tohi ometi unustada, olgugi et ta keeli ei oska, kuna keelte oskajatest mõned administratiivkohale ei sobi jne.

Sellele vastas hr. peadirektor, et keelte oskuse nõue ei peaks liigkoormavaks osutama, sest saksa ja vene keelt juba praegu suurem osa ametnikke tunneb, teiseks, inglise ja prantsuse keelte nõuded ei olevat liig suured, ei näitavat korrespondeerimise täielist oskust vaid üldist arusaamist. Samuti olevat kavatsus ka mõnele, eriti tublile tööjõule ilma keelte oskusega I-st järku võimaldada.

Nii lühidalt uutest kavatsustest, mis teenijaid tohiks huvitada. Sellest informeerides soovitan, et teenijad, kas „Side“ veergudel või otse keskjuhatusele eneste arvamised ja seisukohad uuenduste suhtes avaldaks, et keskjuhatusel oleks võimalik peavalitsusele teenijate soove ja arvamisi ette kanda.

Olles ise oma täiendamiseks ja arendamiseks palju tööd teinud ja vaeva näinud, tundes inimese nõrkust ja teades, et midagi ei saa omada raskusteta, vaevata ja energia kulutuseta, julgeksin ma pooldada seisukohta, et oskus, mille omamiseks keegi vaeva näinud, aega ja energiat kulutanud, peab olema hinnatud ja tasutud, juhul kui töö temalt seda oskust nõuab.

Sest kas ei oleks ebaõiglane, kui võtaksime näiteks kaks või rohkem teenijat, kes kunagi olnud võrdsete võimetega. Aastate jooksul teeb üks neist eneseharmiseks hulga tööd, lõpetades kooli, ehk jälle õppides keeli jne., teine või teised selle asemel pillergaaritavad, tingel-tangeldavad, elavad oma heaolule jne. Nüüd aga nõuab töö teenijalt õpitud oskuste rakendamist. Teistel polegi oskust rakendada, nad pole neid omanud, nad pole oma tuleviku põllule seemne ivakest külvanud, ennast millegiga täiendada püüdnud.

Kas oleks nüüd õiglane nõuda, et ka see peaks lõikama, kes pole külvanud.

Sellelt seisukohalt tuleks asja peale vaadata.

Kuid ei tohiks aga unustada seda aabitsa tõde, et igakord ja iga isiku juu-

res ei maksa diplom, ei ole vaja ka võõraid keeli, vaid ilma nendeta on mitmed isikud kui looduse kingina väga hääde omadustega ja suure töövõimuga varustatud, olles sellepärast kõigi poolt hinnatud ja kiidetud. Tuleviku uuenduste kava ei peaks haruldasi, kuldsete kätega

ning loodusliselt suure tööoskusvõimetega rikastatud teenijate edasijõudmist mingisuguse teoreetilise katse taha kinni panna.

Kui nende põhimõtete kohaselt uue kava teostamisele asutakse, siis tohiks fast loota paremusi. J. Kallman.

Kinkimine.

Lähenevad jõulud. Iga inimene — rikas ja vaene — läheb neile vastu heade lootustega. Igalühel on midagi soovida.

Nii väiksepalgaline riigiteenija või tööline kui ka kõrgemapalgaline direktor või hästi tasutav ametmees ootab rahu ja puhkust, ootab võimalust viivukski kõrvalle jääda igapäevsusest tema muredega ja võitlusega homse päeva eest. Igaüks meist tahaks vist süütus lapselikkuses võida koos väikeste mudilastega oma lootustele laulda „Oh sa õnnistav, oh sa rõõmustav!“

Ent see reaalne elu nälja ja viletsuse tondiga, katmata inetusega —, kas laseb ta sellel lootusel meile läheneda, kas laseb ta meid hardusega oma mudilastega koos laulda „Püha öö, õnnistud öö!“

Linnas ehitakse kaupluste aknaid kuusekestega, millel säravad küünlad ja ilusad asjakesed, palju ilusaid asjakesi. Lapsed peatavad teid iga akna kohal. Sädelevail silmil ohatakse: „kui jõuluvana ka mulle säärase asjakese tooks“. Kodus kirjutatakse: „Armas jõuluvana, kui saad, too mulle kollased saapad ja pasun“.

Mis tunneb meie, vanemate, süda selle juures? Kas ei tahaks teie oma armsamale lubada tema tagasihoidliku soovi täitmist kui ta jõululaupäeva õhtul nukralt, nii nukralt lausub: „tooks jõuluvana sooja saia võiga“.

Tumedaks läheb silmi ees, pea vajub jõuetult rinnale ja kibedus rõhub. Rõhub, rõõvides jõuluaegse rahu ja rõõmu.

Õnnelik on, kes väikse kingitusega oma armsamaile saab valmistada jõulurõõmu, lasta neid mõneks päevakski õnnelikuks saada ja isegi ennast säääl kõrval unustada.

Iga peremees püüab oma ümardajaile jõukohase kingitusega pühaderõõmu valmistada. Ta tunneb, et on sellega toonud kulda, viirukit ja mirri kingituseks Petlemma sõimes sündinud inimesearmastusele.

Lugesime päevalehtis suurte rasvaste tähtiga trükitud pealkirjasid: „Riigiteenijad nõuavad jõuluks kinki“; „Pühade kink riigiteenijatele ja töölisile“. Arvate, et sellega tehti peremehele, riigi kodanikkonnale, teatavaks, et vaadake teie südames võib täielik pühade rahu püsida, teie olete oma ümardajaile valmistanud omast pist jõulurõõmu?

Ei! See oli trotslik etteheide, et riigiteenijad pikemat aega nõudes neile paar aastat tagasi lubatud tasu väljamaksmist, julgesid seda ka jõulupühade ootel meelde tuletada. On ju selge, et kergem on ühelekahele kinkida miljoneid kui hulkadele sentisid. Kuid kui vana võlga tasutakse jõululaupäeval ei ole see veel jõulukink ja ei saa selleks võtta ka riigiteenijate poolt eelpühi tehtud meeletuletust ja näpunäidet, kuis neile antud lubadust osaliselt juba lähemal ajal võimalik täita. Täita ajal, mil seni makstud tasu vähesus ennast kõige teravamalt tunda annab. A-mik

Raudteelased omaabi kindlustamas.

Palgateenija perekonna suurimaks õnnetuseks on perekonna pea surm. Olgugi, et osa on pensioni saamisega osaltki kindlustatud, siiski nõuab elu ümberkorraldamine ja isegi surnu matmine kulusid, mille katet enamikul võimata koguda varuks.

Sellepärast on iga abinõu oma perekonna kindlustamisel tervitatav ja ühe sellase abinõuna on juhus mainida E. raudteelaste tarvitajate ühingu abiandmise fondi, mis loodud ühingu liigetele toetuse andmises surma ja muudel õnne-

tusjuhustel. Nüüd kavatseb ühingu juhatus ja nõukogu seda toetust suurendada, sisaldades selle juures toetuse suurust liikmete osamaksu ja ostude suurusega.

Toetuste maksmine surma puhul teostub liikmeile, kes vähemalt 3 aastat liige olnud ja normides, mis ülevaate hõlbustuseks järgnevas tabelis ära toodud:

Ostude keskmine \ Osamaksu suurus	5—10 kr.	10—15 kr.	15—20 kr.	20—25 kr.	25 kr. ja rohkem
100—200 kr.	10.— 20.—	15.— 20.—	20.— 20.—	25.— 20.—	30.— 20.—
200—300 kr.	10.— 30.—	15.— 30.—	20.— 30.—	25.— 30.—	30.— 30.—
300—400 kr.	10.— 40.—	15.— 40.—	20.— 40.—	25.— 40.—	30.— 40.—
400—500 kr.	10.— 50.—	15.— 50.—	20.— 50.—	25.— 50.—	30.— 50.—
500—600 kr.	10.— 60.—	15.— 60.—	20.— 60.—	25.— 60.—	30.— 60.—
600 kr. ja rohkem	10.— 70.—	15.— 70.—	20.— 70.—	25.— 70.—	30.— 70.—

Kui näiteks keegi liige oli oma osamaksu 5 osatähe suuruses (kr. 25.—) esitajatekogu otsuse kohaselt ära tasunud ja tema ostud ühingu kauplustest eelmiste aastate kohta keskmiselt aasta peale 600 krooni välja teevad, siis saab perekond surma juhtumisel toetust 100 kr. (30+70); osamaksu suuruse 22 kr. ja keskmise ostusumma 550 kr. juures saab toetust 85 kr.

Siin näeme, et iga raudteelane võib oma perekonda kindlustada enda surma

juhuseks, astudes oma tarvitajate ühingu liikmeks ja tehes tarbeainete sisseostusid oma kauplusest.

Selle kõrval jääb maksma ka moodus muil õnnetusjuhtudel, mis liikme raskesse seisukorda viinud, toetusi anda abiandmise fondi % %.

Kui siia juure lisada veel, et ühingusse sisse makstud osamaks kannab % % ja et ostude pealt arvatakse tagasi üle tegelikkude kulude kaubale juurearvatud kasu protsendi osa, siis on selge, et kõnesolev kindlustusviis on kõige kättesaadavam, mis ükski palgateenija omale lubada võib. Kuis on siis säärane mitte midagi maksev kindlustus võimalik ja kas ta ei vii ühingu pankrotti? Selleks on tarvis vaid tähele panna, et kui liikmeid juure tuleb, siis kasvavad osamaksu summad ja ei pruugita niipalju väliskapitali, mida kalli %-ga laenatakse. Saadud kokkuhoiu summad aga kantakse abiandmise fondi juure. Samuti, kui tõusevad läbimüügi summad, siis langeb tegelikkude kulude % ja saadud kokkuhoiust läheb osa abiandmise fondi arvele. Nii siis kogutakse tarviliitud summad kausel teel vaid sellega, et oma ettevõtetest teadlikult järjekindlusega osa võetakse.

Praegust osamaksude ja ostusummade seisukorda arvesse võttes, ja arvestades tähelepanekute varal kindlaks tehtud surevuse protsendiga 1½, võib aastas väljamaksmisele tulevate toetuste kogusumma ulatuda 950—1000 kr. peale.

A. M.

Mõnda tööde täitmise normide alalt.

Mitmelt poolt on toimetuse poole pööratud palvega tutvustada töölisi maksvate töönormidega.

Püüame teha seda, niivõrd kui kasin ajakirja ruum lubab, võttes kõige pealt käsitlusele laiaulatuslisema töö liigi — raudteepealisehituse tööd.

Liiprid. 1 mees peab 8-tunnilise tööpäeva kestel liipreid üksikult ära vahetama ühes naelutamise ja toppimisega uing uute juuretoomisega (vanasi koristamata): a) kruusa sees tk. 9 laiaroopalisel ja tk. 18 kitsaroopalisel, b) loomuliku kiviprügi sees tk. 6¼ l. r. ja tk. 11 k. r., c) lõhutud kiviprügi sees tk. 4 l. r. Jaama-

teedel väheneb hariliku liikumise juures see norm ½ ja suure liikumise juures kuni ½ võrra (E. N. § 740).

Üldise vahetuse juures peab 1 mees vahetama samadel tingimustel: a) kruusa sees tk. 10 l. r. ja tk. 20 k. r., b) loomuliku kiviprügi sees tk. 7¼ l. r. ja tk. 12½ k. r. ja c) lõhutud kiviprügi sees tk. 5 l. r. See norm väheneb jaamateedel nii sama kui eelpool nimetatud.

Pöörangu prussid. Üksiku vahetuse juures peab 1 mees vahetama ühes naelutamise, kruvimisega ja toppimisega ning uute juuretoomisega ja vanade ärakoristamisega: a) kruusa sees tk. 2¾

l. r. ja $6\frac{3}{4}$ k. r., b) loomuliku kiviprügi sees tk. 2 l. r. ja tk. 5 k. r. ja c) lõhutud kiviprügi sees tk. $1\frac{1}{2}$ l. r. (E. N. § 742).

Üldvahetuse juures peab 1 komplekti vahetama samadel tingimustel: a) 18 meest l. r. ja 3,75 meest k. r., b) 24 meest l. r. ja 5 meest k. r., c) 33 meest l. r.

Suure liikumise või tihedalt asetatud pöörangute juures võib neid norme suurendada kuni $\frac{1}{2}$ võrra.

Silla prusside vahetamisel ühes uute juurdetoomisega ja vanade ärakoristamisega on ette nähtud normina 1 prussi peale: a) laiaroopalisel puuseppe 0,18 tööpäeva (1 tund 27 min.) ja lihttöölisi 0,7 tp. (5 t. 36 min.), kitsaroopalisel puuseppe 0,09 tp. (38 min.), lihttöölisi 0,33 tp. (2 t. 38 min.) (E. N. § 745). Kuna meil ärtellides tegelikult puuseppe ei ole, siis peaks lihttöölise peale arvama 1 pruss laiaroopalisel ja 2 prussi kitsaroopalisel.

Side osade vahetamine: 1 mehe peale tuleb sidelappide ühes poltidega vahetamisel 6—7 lukku laiaroopalisel ja 11 lukku kitsaroopalisel; ainult poltide vahetamisel 50 tk. laiaroopalisel ja 67 tk. kitsaroopalisel; aluslappide vahetamisel 33 tk. laiaroopalisel ja 50 tk. kitsaroopalisel.

Tee täitmine. 1 mehe peale tuleb kruusa teesse loopida ühes planeerimisega 10 kantmeetert, ühes laiali vedamisega kuni $\frac{1}{2}$ klm. kauguseni 7 kantmeetert. Loomuliku kiviprügi juures vähenevad need normid $\frac{1}{5}$ võrra ja lõhutud kiviprügi juures $\frac{2}{5}$ võrra.

Kruusaga toppimisel tuleb 1 mehe peale 16—17 liiprit l. r. ja 33 liiprit k. r. või

10 pöörangu prussi l. r. ja 20 prussi k. r. Loomulikust kiviprügist ballasti juures vähendatakse neid norme $\frac{1}{4}$ võrra ja lõhutud kiviprügis $\frac{3}{4}$ võrra.

Kiviprügi katte äravõtmisel enne tee parandamist või pärasisel katmisel tuleb 1 mehe peale 37—38 j.-mtr. teed. Kiviprügi katte tagasipanemisel ühes sõelumisega ja serva kõrvaldamisega tuleb 1 mehe peale 11 j.-mtr. teed.

Ballasti korra servasid tuleb ühel mehel korda seada (ääred üles ajada, alt rehitseda ja kriips peale vedada) 1 mehel tee pikkuselt: a) kruusa sees 125 j.-mtr. l. r. ja 200 j.-mtr. k. r., b) loomuliku kiviprügi sees 100 j.-mtr. l. r. ja 143 j.-mtr. k. r., c) lõhutud kiviprügi sees 83 j.-mtr.

Tee tõstmisel kuni 6 sm. ühes tõstmiseks tarviliku kruusa teesse panemisega ja toppimisega tuleb ühe mehe peale 10 j.-mtr. l. r. ja 20 j.-mtr. k. r. Samuti tõstmisel kuni 10 sm. — 7 kuni 8 j.-mtr. l. r. ja 15—16 j.-mtr. k. r. Samuti tõstmisel kuni 6 sm. ühes liiprite ümberpaigutamisega tuleb ühe mehe peale 6—7 j.-mtr. laiaroopalisel ja 9 j.-mtr. kitsaroopalisel.

Loomulikust kiviprügist ballasti juures vähenevad toodud normid $\frac{1}{4}$ võrra ja lõhutud kiviprügi juures $\frac{3}{4}$ võrra. Pöörangute ja pikutprussidele asetatud tee tõstmisel vähenevad toodud normid $\frac{1}{4}$ võrra. (Järgneb).

Märge: Toimetus oleks tänulik kui lugejad teataksid, mis tööliigid neid eriti huvitavad, et siis nende liikide töönorme eestkätt ära tuua.

„Lähen riiki tegema“.

Vali põhjatuul raputas pihlakapuud, meri möllas vihaselt ja peenikene vihm tikkis tuhmunud aknaruute. Majakasireen undas ja plinktuli sähvis kord põhja, kord lõuna poole.

Kogu pere magas sügavas rahu. Oli vaikne toas. Ainult kaks kella, üks seinal, teine laual, tiksusid rahutult. Juku Piirand ei saanud und. Ta süda tuksus kellade taktis ja rind tõusis-vajus kui Rogi lahe vihane pind.

„Lähen riiki tegema, jah lähen!“ pomises Juku turtsudes, omal selg veel valus isalt saadud hoopidest.

— Rongi minekuni on veel aega, ent mis sest visklemisestki voodis; parem panen riided selga, — mõtles Juku. Nii ta tegigi. Kohmitses käsikaudu alles eile ostetud madrusepüksid voodi sambast ja oligi valmis. Siis ta kohmerdas ja nohises hulk minuteid voodi all, vahetevahel aevastades sääil leiduva tolmu mõjul ja kui ta sasis pea toas videvikulist valgust nägi, oleks igauks küll ehmunud, nii vihaselt sirutas Juku end, käes läikiv karabiiner.

Karabiiner oli sõjasaak sakslasilt, kes paar kuud tagasi minetasid Poriküla, üht-

lasi kogu eestlaste maa. Püssi käes tundes, Juku muutuski vihaseks. Tuletas ju püss meele kõiki neid ilmasõja aegseid hirmu-koleduspäivi ja sellele järgnevaid revolutsiooni ning okupatsiooni aegi. Lugenud raamatuist, näinud oma silmaga võõraste vägivallavalitsusi, hakkas Juku, sama kui ka kõigis teistes temasar-nastes poistes, esile kerkima esiisade vabaduse ihkamise instinkt. Ja iga päevaga see üsna suurenes, kuni paisus ja lõhkes eila. Juku oli sellest isale rääkinud ja kuis see isale meeldis, sellest jutustasid vorbid seljal ja pehmemais kohtis. Aga jonnakalt oli Juku õelnud keset hoo-pide rahet: „Lähem jah!“

Ta oli juba seitsmeteistkümne aastane mehemürakas, mitu hüljest maha kõmmutanud ja muidki vägitükke teinud, aga isale ei tihanud justkui vastu hakata. Ent otsust ta siiski ei muutnud. Rääkis sõber Martinile, sellele Poriküla viiuldajale ja asi oli sealpoolgi küps: „Ei noh, ikka lähme“.

Lepiti kokku ja Martin pidi tulema enne rongi minekut Juku akna alla ja paari vilega märku andma.

Ja seda nüüd Juku ootaski, istudes voodi pervel pamp seljas, püss käes. Minutid näisid igavikuna. Juba kahtles Juku Martini aumehelikkuses ja kavatses kas või üksi minna, kuid korraga kuuldus lühikene „tirr, tirr, hütjuu.“

Saapad käes, püss rihtmaga õlal avas Juku ukse. See avanes hääletult, sest päeval said hinged meeldivat einet — rasva — ja Juku oligi tänaval. Kahe-mehe nad sammusid jaama suunas kahlates suurte samudega läbi porilompide. Oli veel vara ja jaam pime. „Riigimeistrid“ siiski pugesisid vagunisse ja uinusid mõnuses soojuses.

* * *

Minutit paar seisis rong pealinna jaamas ja alles koristaja prügikühvli kukkumisest virgusid kaks isamaa vahvat kaitsjat. Pikki võõraid uulitsaid nad sihitult rändasid, ega leidnud paika kus võeti vastu vabatahtlikke. Oli teisigi Poriküla noori sarnaselt hulkunud, ehkki mõni päev tagasi, ja nüüd päris kogemata just juhtus Tombiku Etti, see „vanasoldat“ neile vastu tulema. Ettiga polnud

neil kummalgi suhteid, ent häda ajab härja kaevu ja miks ei pidanud siis nad Ettit teed küsima.

Ja Etti viiski poisid õigesse paika, ja täidetud vormilised küljed, oli isamaal juures kaks tuksuvat südant, kaks paari võitlusvalmis kätt.

Oligi viimane aeg, sest juba õhtul pidi saadetama vabatahtlikke väerinnale. See üsna tõstis poiste tuju ja nende laul kõlas võimsalt pealinna igivana müüre vahel.

Kogu linn oli saatmas noori kotkaid: noored neiud lilledega, vanad daamid toidu-maiustuspakkidega ja hallpead vanakesed sooja sõna, hea nõuga.

Vaimustus oli suur. Ei pisaraid, ei kaebamisi, aina laul ja hõiskamine hõljus õhus kui rongijuht vilistas ärasõiduks. Veduri vile. Tormiline aplaus, isamaa laulud — nii algas meie tänavu kümme aastat vanaks saanud riigi rajamine.

* * *

Mõni päev hiljem peatus rong kuskil väikeses jaamas. Ei kisa ega kära, ei laulu ega hõiskeid — ainult otsivad silmapaarid, kramplikult püsse hoidvad käed. Püstipäid ronivad vagunist välja tuldtäis isamaa pojad. Kas julgekski vaenlane neile vastu hakata!

Agaga ta tegi seda siiski. Ta alahindas noorte käte jõudu, noorte jalgade sitkust, noorte visadust ja julgust. Ta loopis neid teraspallidega, lasi nikkelnooltega, neid, kes kandsid südames esiisade verd, silmades vabaduse tuld.

Juku jooksis Martini kõrval. Vaenlane oli taganema löödud. Üksikud põgenejad paugutasid huupi, pea vaikisid needki.

Jõuti kuhugi mõisa. Einetati. Aga palju oli veel eestlaste maad vaenlase käes. Söönud, mindi edasi. Vaiksel, salaja, poolsosinal rändasid käsud ahelikussuust suhu, kõrvadest kõrva.

Agaga mis see's oli? Kuskilt kõlas pauk, Juku karjatas ja langes porisele maapinnale. Peenikene verejuga nirises kaelast. Noor nägu oli kahvatu, minut tagasi tuksunud süda lakkas töötamast. — Juku oli surnud. Agaga ta silmad särasid ka surnult ja neist võis lugeda: „Lähem riiki tegema“.

Alarich.

Sakste seiklusi.

Pime sünge tänav, mille kummalgi pool suured üksikud majad. Kõik ümb-
ruses suikunud unne. Ainult ühes maja-
dest vilksatub kord ühes kord teises ak-
nas tuli. Korruga kajab suuremast ma-
jast kisa: „Appi, appi, vargad!“

Majast astub kiirelt välja tume mees-
terahva kogu ja siirdub linna poole. Pea
järgneb talle naisterahvas, kes vaatamata
tüsedale kogule vahvasti mehele järgi
rühhib. Peagi on naisterahvas meheni
jõudnud, haarab selle kraest kinni ja ki-
sab: „Anna mu raha tagasi! Ise revident,
tahab ministri käliks saada, aga vaeselt
lesknaiselt varastab viimase sendi“. Kos-
tab mehe rahustav hää: „Sa mu kullake!
Sa ju minu pruut! Mis sa nüüd lärmad ja
meie omavahelisi koduseid asju uulitsale

kannad“. Naisterahvas ei rahune, otsib
mehe taskud läbi, leiab vist midagi, sest
lausub: „Siin ju kõigest tuhat, kuhu sa,
krants, ülejäänud peitsid“? Edasi kestval
otsimisel leitakse mehe taskuist vist veel
raha, sest varsti kostab pimedusest:
„Noh, nüüd võid minna. Aga hoiatan, et
kui sa veel varastad või kaitseta naiste
kallal vägivalda tarvitad, siis sind ikkagi
teenistusest minema kihutatakse, olgugi
et sa revident oled ja määrustega sulle,
nagu sa tõendad, teenijate katsumised lu-
batud. Aga ega need pimedas katsumised
ikka veel lubatud pole. Paar korda sum-
butatakse katsumiste kaebused, aga
kui rahvas laiemalt teada saab, küll sulle
siis juba näidatakse“. Muki.

Meetrimõõtude sisseseadmisest metsamaterjalide arvestamisel.

Olgugi, et riigikogu poolt 26. novembril 1925
aastal vastu võetud kaalude ja mõõtude seadus
maksma hakkab üldiselt alles 1. jaanuarist 1929.
a. on ta riigi asutistes ja välismaadega ühenduses
olevais ettevõtteis juba pikemat aega tarvitusel.

Metsamaterjalide arvestamisel ent tarvitati
seni vene mõõtusi. Osalt arvati sel alal peitu-
vat erilisi raskusi meetrisüsteemile üleminekuks,
osalt aga seoti seda eksportmaterjalide valmista-
misega eriti inglise turule.

Nüüd siis saabub aeg kus ka metsamaterja-
lide arvestamine viiakse meetrisüsteemile ja et
siin peale seaduses ette nähtud mõõtude uusi
juure tuleb, tutvustame nendega ka laiemaid
hulki.

Nimelt võetakse tarvitusele nende materjalide
arvestamisel, mis seni mõõdeti süldades (kütte-
puud, propsid, sindlipakud jne.) virnalaotult —
ruumimeetrid ja nende arvestamisel, mis
seni mõõdeti kantjalgades (palgid, pakud, laud
jne.) tihumeetrid.

Seadus tunneb sääraste ainete mõõtmisel
kantmeeterit ja uued mõõdud pole endast ka
muud midagi kui harilik kantmeeter. Eritlemine
nimetusis on ette võetud seileks vaid, et ära
näidata neid materjalide eriomadusi, mis mõõtmis-
el tähtsa tegurina esinevad ja vormilisi arusaama-
matusi võiks esile manada. Nii 1 ruumimeeter =
1 kantmeeter (1×1×1 meetri mõõdus) virna lau-
tad metsamaterjali hulka, kus juures arvesse tu-
leb ka materjali iseloomult olenev õhuruum (hal-
gude, pakkude jne. vahed).

1 tihumeeter = 1 kantmeeter tihedat puu-
massi ilma õhuvahedeta ja võrdub 35,31 (inglis)
kantjalale. (Riigi metsatööstus arvab millegi

pärast võrdseks 35,32 kantjalale, samuti arves-
tab ka raudteedevalitsus; täpsem aga on 35,31
kantjalga).

Kuna meetrimõõtudele ülemines tekib palju
raskusi, siis ei ole üleliigne muretseda omale
A. Tamme mõõtude käsiraamat, milles tabelid nii
koostatud, et võib ka hindasid ümber arvustada
lihtsa kokkuarvamise teel (ei taha küll seda raa-
matut eriti reklaamida, kuid parimat ei tea).
Säält käsiraamatust võite julgelt tarvitada tihuj-
a ruumimeetri arvestamisel kantmeetrite tabeleid,
(III osa, tabel 19—22).

Raudteel tarvitatakse 1. I. 1929. a. peale puu-
mõöduraamisid:

a) puude jaoks pikkusega 1 või
 $\frac{3}{4}$ ars. — 1,236 ruutsülla ja 0,618 ruutsülla suu-
ruses ja

b) puude jaoks pikkusega 0,75 või
0,50 meetrit — 4 ruutmeetrit ja 2 ruutmeetrit
suuruses.

Raamist 1,236 ruuts. arvestatakse 1 ars. pikku-
seid puid 4 ruumimeetrit ja $\frac{3}{4}$ ars. pikkused —
3 ruumimeetert; raamist 0,618 ruuts. arvestatakse
1 ars. pikkuseid puid 2 ruumimeetert ja $\frac{3}{4}$ ars.
pikkuseid 1,5 ruumimeetert. Raam peab olema
(ümaralt võetud) kui antakse 1,236 ruutsülda puid
kas 8 jalga 8 tolli kõrge ja 1 süld pikk või 4 jalga
4 tolli kõrge ja 2 sülda pikk; kui antakse 0,618
ruutsülda puid siis 8 jalga 8 tolli kõrge ja $\frac{1}{2}$ sülda
pikk ning 4 jalga 8 tolli kõrge ja 1 süld pikk.

Neid raame kasutatakse seni kui tarvitatakse
arsina mõõtudes valmistatud puid. Hiljem valmis-
tatakse muidugi raamid meetri mõõtudes.

A. M.

Raudteelaste kroonika.

Korralagedus Valga-Mõniste haruteel.

Valgast Mõniste käivates reisirongides nr. nr. 19, 20, 21 ja 22 puudub ametjaoskonnaga vagun. Selle tõttu on rongiteenijad sunnitud rongi varustust (apteek, teleg. aparaat), kirje ja dokumente alaliselt enesega ühes kandma teenistuskohuste täitmisel, sest et neid ametruumi puudusel pole võimalik kuskil hoida. Peale selle veetakse nende rongidega ka raudtee raha. Raha kannab rongijuht sõna tõsisel mõttes taskus, kui raha tasku mahub muidugi, ehk kui ei mahu siis present kotti mahutatult nõõriga kaelas. Vahest paisuvad need kaelkotid õige kõhukaks, mis lausa teenija ametkohuste täitmist takistab.

Kurtuud on teenijaskond omi hädasid Valgas mitmel ja mitmel korral, kuid kes kurt — see on kohapealne asjaomane ülemus. Kuuldavasti olla ülalmainitud olude tõttu Laiksaare haruteel suurem summa riigi raha kaduma läinud. Kas taetakse, et see korduks ka Mõniste teel?

Tahaksime loota, et ametjaoskonnaga vaguni käimapanemiseks Valga-Mõniste haruteel raudteelalitsuse lähemal ajal samme astub.

E. raudteelaste tarvit. ühingu esitajatekogu erakorraline koosolek.

E. raudteelaste tarvitajate ühingu pidas 9. detsembril erakorralise esitajatekogu koosoleku. Arutlemisel oli põhikirja muutmine, abiandmise kapitali tarvitamise korra muutmine ning järelmaksuga müügi määruste kinnitamine.

Ühingu pühitses varsti oma 10 a. sünnipäeva. Liikmeid praegu 4.000, neist aktiivselt osavõtjaid 2.000. Tänavuse aasta 11 kuu läbimüük on kr. 1.221.300.—, eelmisel aastal sama aja jooksul oli läbimüük kr. 1.014.000.—. Selle juures saab detsembri kuu läbimüük kuuluma läbimüügiks üle eelarve. Kuna läbimüük suureneb 10%, suurene-

vad talituskulud vast veidi üle 1% eelarvest. Põhikirja muudatused sel koosolekul olid tingitud peamiselt järelmaksuga müügi sisseseadmise vajadusest. Praeguste palkade juures ei suudeta mitte midagi „musta“ päeva jaoks koguda. Juhudel, nii kui kooliaasta algul laste varustamine, riietuse muretsemine, kus korraga suuremaid summe tarvis välja anda, on palgateenija kogu majapidamine vapustatud ja reast väljas. Loomulikult peab siin abi väljastpoolt otsima. Tallinnas on raudteelastel küll oma ühispank (II Tallinna ühispank), kuid liiniteenijail on selle kasutamine raskendatud ja selle tõttu peeti soovivataks, et tarvitajate ühingu appi tuleks. Järelmaks võimaldaks vekli kindlustusel, olenevalt palgast, misjuures krediidi tarvitajale antakse vastavad kupongid, milledega kauplusest kaupa samuti kui sularaha eest ostetakse. Krediidi tarvitaja peab oma jooksvale arvele iga kuu 1 kroon sisse maksma kuni koguneb tagavara, mis võimaldab krediidi tarvitamisest vabaneda.

Peale selle võeti vastu määrused abiandmise kapitali tarvitamise kohta, millest teisel pikemat.

Raudteelaste kodu seadus riigikogu poolt vastu võetud.

6. detsembril võttis riigikogu vastu raudteelaste kodu seaduse, millega vormiline alus loodi juba 1924. aastal raudteelastele hoolekande asutuse sisseseadmiseks antud Kaarepere mõisa kasutamiseks. Olgugi, et selle seadusega pole kõik vahekorrad küllaldaselt lahendatud, võib seaduse maksmapanemist siiski kui tarvilikku regulaatorit tervitada.

Hoolekande ühingu tegevus saab igatahes veidi soodustatud nii suvekoloniide, vanade kodu kui ka puhkekodude arendamises.

Posti t. t. teenijate kutseüh. keskjuhatuse tegevusest.

1) Postiasutuste koristajad olid enne ülemääraste riigiteenijate koosseisus.

1927. a. 1. aprillist viidi koristamine ettevõtte alusele, makstakse asutustele ruutsüllast teatav summa, mille eest asutused palkavad koristajaid ja ostavad puhastuse tarbeid.

Saadest tasu põrandapinna suuruse järgi, jäid koristajad kui ettevõtjad teenistusse, jäädes ilma arstiabist ja puhkusest.

Koristajate soovide kohaselt pööras keskjuhatuse postivalitsuse poole märgukirjaga, paludes võtta koristajaid ülemääraste koosseisu.

Peavalitsus vastas eitavalt, teatades, et põranda pinna suuruse järgi saadav tasu olla suurem kui ülemäärasel koosseisus oleval teenijal (koristajal) ja see suurem tasu olevat ka puhkuse ja arstiabi kompensatsiooniks.

2) Mõni osakond pööras keskjuhatuse poole selguse saamiseks, kui suur on asutuste ülemate distsiplinaar võim teenijate karistamisel.

Keskjuhatuse palus andmeid postivalitsuselt ja teadustas asjast huvitatud osakondadele.

Teadmiseks ka teiste asjast huvitatutele mainisime, et N. S. § 69 juurde kuuluva märke kohaselt võib vahenditu ülem (asutuse) alluvaid teenijaid karistada teenistusliste üleastumiste ja väärnähtuste (eksimiste) eest märkuste ja noomi-

tuste andmisega, ilma teenistuskirja kandmata. Raskemad karistused, nagu palgast mahaarvamised, ametis alandused, jne. määrab ametisse määrav ülem.

3) a) Atesteerimise korra uuenduse kohta, mida postivalitsus kavatses teostada, saatis keskjuhatuse postivalitsusele vastava märgukirja, milles juhti tähelepanu sellele, et võõraste keelte nõue paneb postiametkonna teenijatele peale suuremad nõuded ja kohustused, kui seda teistes ametkondades võrdsetel palgaastmetel teenivatel ametnikkudel, mispärast pidas keskjuhatuse vajalikeks, et ka postiteenijad vastavalt teenistuse erinõuetele paigutatakse kõrgematele palgaastmetele, mille teostamiseks paluti sama märgukirjaga hr. peadirektori algatust ja korraldust.

b) Atestatsiooni lehe muutmises poldas keskjuhatuse seisukohta, et hindamise punkte oleks võimalikult vähem ja et otsustusvõimet hinnataks ainult nendel teenijatel, kes töötavad iseseisvatel või juhtivatel kohtadel ning et alkoholi tarvitamise hindamisel võetaks ainult arvele neid nähteid, mis ilmunud teenistuskohuste täitmisel mitte aga väljaspool teenistust. Nimetatud soovid tegi keskjuhatuse postivalitsusele teatavaks, paludes uue korra maksmapanekul mainitud soovide arvesse võtta.

Vastutav ja tegev toimetaja ALEKSANDER LEPP.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas, V. Pärnu mnt. 31.

Väljaandja EESTI RAUDTEELASTE KESKJUHATUSE

SEKRETARIAAT.

ARHIIV.

RAAMATUKOGU